

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

WYŻSZA SZKOŁA
FINANSÓW I ZARZĄDZANIA W WARSZAWIE

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Przestępstwa przeciwko prawom wierzyciela

Warszawa, 2 grudnia 2017 r.

Adw. Anna Zubkowska-Rojszczak

**Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania
w Warszawie**

Podstawa prawna

2

- **Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks Spółek Handlowych**
- **Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe**
- **Ustawa dnia z 29 września 1994 r. o rachunkowości**
- **Ustawa z dnia z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny**
- **Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Postępowania Karnego**

Przestępstwa w prawie handlowym i upadłościowym oraz w ustawie

o rehabilitacji

Odpowiedzialność karna członków zarządu

4

art. 586 KSH

Kto, będąc członkiem zarządu spółki albo likwidatorem, nie zgłasza wniosku o upadłość spółki handlowej pomimo powstania warunków uzasadniających według przepisów upadłość spółki podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku

Niezgłoszenie upadłości art. 586 KSH

5

- Przesłpstwo indywidualne: członek zarządu, likwidator
- Przesłpstwo formalne
- Czynność sprawcza - niezgłoszenie wniosku o upadłość
- Umyślność sprawcy
- Przesłpstwo ścigane z urzędu
- Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 23 listopada 2016 r., sygn. akt III KK 225/16

Odpowiedzialność karna członków zarządu

6

art. 587 KSH

§ 1. Kto przy wykonywaniu obowiązków wymienionych w tytule III i IV ogłasza dane nieprawdziwe albo przedstawia je organom spółki, władzom państwowym lub osobie powołanej do rewizji podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Fałszywe dane art. 587 KSH

7

- Przesłępstwo indywidualne
- Czynność sprawcza – ogłoszenie danych nieprawdziwych albo przedstawienie ich organom spółki, władzom państwowym lub osobie powołanej do rewizji
- Kwestia obowiązków informacyjnych – tytuł III. i IV KSH
- Umyślność i nieumyślność
- Przesłępstwo formalne
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - I Wydział Cywilny z dnia 24 marca 2017 r., sygn. akt I ACa 1228/16

Odpowiedzialność karna członków zarządu

8

art. 588 KSH

Kto, będąc członkiem zarządu albo likwidatorem, dopuszcza do nabycia przez spółkę handlową własnych udziałów lub akcji albo do brania ich w zastaw podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do 6 miesięcy.

Nabycie własnych akcji art. 588 KSH

9

- Czynność sprawcza polega na naruszeniu zakazów nabywania akcji lub udziałów własnych – art. 200 KSH i art. 362 KSH
- Przepiępstwo indywidualne: członek zarzřdu, likwidator
- Przepiępstwo materialne
- Umyślność
- Przepiępstwo ścigane z urzřdu
- Wyrok Sřdu Apelacyjnego w Lublinie - II Wydział Karny z dnia 9 grudnia 2015 r., sygn. akt II AKa 155/15

Odpowiedzialność karna członków zarządu

10

Art. 589 KSH

Kto, będąc członkiem zarządu albo likwidatorem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, dopuszcza do wydania przez spółkę dokumentów imiennych, na okaziciela lub dokumentów na zlecenie na udziały lub prawa do zysków w spółce podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do 6 miesięcy.

Bezprawne wydanie dokumentów art. 589 KSH

11

- Czynność sprawcza polega na naruszeniu zakazu z art. 174 § 6 KSH (*Na udziały lub prawa do zysku w spółce nie mogą być wystawiane dokumenty na okaziciela, jak również dokumenty imienne lub na zlecenie*)
- Przepiępstwo indywidualne: członek zarzqdu, likwidator
- Przepiępstwo materialne
- Umyślność
- Przepiępstwo ścigane z urzqdu

Odpowiedzialność karna członków zarządu

12

Art. 592 KSH

Członek zarządu, który dopuszcza do wydania dokumentów akcji:

- 1) niedostatecznie opłaconych,
 - 2) przed zarejestrowaniem spółki,
 - 3) w przypadku podwyższenia kapitału zakładowego - przed zarejestrowaniem podwyższenia
- podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Bezprawne wydanie akcji art. 592 KSH

13

- Czynność sprawcza polega na naruszeniu zakazów z **art. 322 KSH** (*Na akcje i prawa uczestnictwa w zysku bądź podziale majątku spółki spółka w organizacji nie może wydawać dokumentów na okaziciela, świadectw tymczasowych, jak również dokumentów imiennych lub na zlecenie*) oraz **art. 335 § 1 i 4 KSH** (*Dokumenty akcji na okaziciela nie mogą być wydawane przed pełną wpłatą. Na dowód częściowej wpłaty należy wydać imienne świadectwa tymczasowe. Do świadectw tymczasowych stosuje się odpowiednio przepisy art. 328. Dokumenty akcji lub świadectw tymczasowych, wydane przed zarejestrowaniem podwyższenia kapitału zakładowego, są nieważne.*)
- Przestępstwo indywidualne
- Przestępstwo materialne
- Umyślność
- Przestępstwo ścigane z urzędu

Odpowiedzialność karna członków zarządu

Art. 594 KSH

§ 1. Kto, będąc członkiem zarządu spółki handlowej, wbrew obowiązkowi dopuszcza do tego, że zarząd:

- 1) nie składa sądowi rejestrowemu listy wspólników,
 - 2) nie prowadzi księgi udziałów zgodnie z przepisami art. 188 § 1 albo nie prowadzi księgi akcyjnej zgodnie z przepisami art. 341 § 1,
 - 3) nie zwołuje zgromadzenia wspólników albo walnego zgromadzenia,
 - 4) odmawia wyjaśnień osobie powołanej do rewizji lub nie dopuszcza jej do pełnienia obowiązków
 - 5) nie przedstawia sądowi rejestrowemu wniosku o wyznaczenie biegłych rewidentów,
 - 6) nie ogłasza wzmianki o złożeniu opinii przez biegłego rewidenta w sądzie rejestrowym zgodnie z przepisem art. 312 § 7
- podlega grzywnie do 20 000 złotych.

§ 2. Kto, będąc członkiem zarządu, dopuszcza do tego, że spółka przez czas dłuższy niż trzy miesiące wbrew prawu lub umowie pozostaje bez rady nadzorczej w należyтым składzie - podlega grzywnie w tej samej wysokości.

§ 3. Przepisy § 1 i § 2 stosuje się odpowiednio do likwidatorów.

Delikty członków zarządu art. 594 KSH

15

- Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 18 stycznia 2017 r., sygn. akt V CZ 89/16
- Uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 27 sierpnia 2015 r., sygn. akt III CZP 62/15
- Uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 17 grudnia 2010 r., sygn. akt III CZP 96/10

Odpowiedzialność karna członków zarządu

16

Art. 595 KSH

§ 1. Kto, będąc członkiem zarządu spółki kapitałowej, dopuszcza do tego, że pisma i zamówienia handlowe oraz informacje, o których mowa w art. 206 § 1 i art. 374 § 1, nie zawierają danych określonych w tych przepisach albo będąc komplementariuszem spółki komandytowo-akcyjnej uprawnionym do reprezentowania spółki dopuszcza do tego, że pisma i zamówienia handlowe oraz informacje, o których mowa w art. 127 § 5, nie zawierają danych określonych w tym przepisie podlega grzywnie do 5000 złotych.

§ 2. Przepisy art. 594 § 3 i § 4 stosuje się odpowiednio.

Niewłaściwe oznaczenie pism art. 595 KSH

17

- Przewinienia dyscyplinarne za naruszenie obowiązków informacyjnych z **art. 206 § 1 KSH** (*Pisma i zamówienia handlowe składane przez spółkę w formie papierowej i elektronicznej, a także informacje na stronach internetowych spółki, powinny zawierać: 1) firmę spółki, jej siedzibę i adres; 2) oznaczenie sądu rejestrowego, w którym przechowywana jest dokumentacja spółki oraz numer pod którym spółka jest wpisana do rejestru; 3) numer identyfikacji podatkowej (NIP); 4) wysokość kapitału zakładowego, a dla spółki, której umowę zawarto przy wykorzystaniu wzorca umowy, do czasu pokrycia kapitału zakładowego, także informację, że wymagane wkłady na kapitał zakładowy nie zostały wniesione*) oraz **art. 374 § 1 KSH** (*Pisma i zamówienia handlowe składane przez spółkę w formie papierowej i elektronicznej, a także informacje na stronach internetowych spółki powinny zawierać: 1) firmę spółki, jej siedzibę i adres; 2) oznaczenie sądu rejestrowego, w którym przechowywana jest dokumentacja spółki oraz numer pod którym spółka jest wpisana do rejestru; 3) numer identyfikacji podatkowej (NIP); 4) wysokość kapitału zakładowego i kapitału wpłaconego*)

Odpowiedzialność karna a upadłość

18

Art. 522 PRAWO UPADŁOŚCIOWE

1. Kto będąc dłużnikiem albo osobą uprawnioną do reprezentowania dłużnika, który jest osobą prawną lub spółką handlową niemającą osobowości prawnej, podaje we wniosku o ogłoszenie upadłości nieprawdziwe dane podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.
2. Tej samej karze podlega, kto będąc dłużnikiem lub osobą uprawnioną do reprezentowania dłużnika, który jest osobą prawną lub spółką handlową niemającą osobowości prawnej, w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości podaje sądowi nieprawdziwe informacje co do stanu majątku dłużnika.

Podanie nieprawdziwych danych art. 522 PU

19

- Przesłębstwo indywidualne: dłuźnik lub osoba uprawniona do reprezentowania dłuźnika; zakaz rozszerzania na pełnomocników procesowych
- Umyślność
- Przesłębstwo ścigane z urzędu
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w Warszawie z dnia 23 stycznia 2014 r., sygn. akt III SA/Wa 3182/12
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w Warszawie z dnia 15 listopada 2013 r., sygn. akt III SA/Wa 3076/12

Odpowiedzialność karna a upadłość

20

Art. 523 PRAWO UPADŁOŚCIOWE

1. Kto będąc upadłym albo osobą uprawnioną do reprezentowania upadłego, który jest osobą prawną lub spółką handlową niemającą osobowości prawnej, nie wydaje syndykowi całego majątku wchodzącego do masy upadłości, ksiąg rachunkowych lub innych dokumentów dotyczących jego majątku podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. Tej samej karze podlega, kto będąc upadłym albo osobą uprawnioną do reprezentowania upadłego, który jest osobą prawną lub spółką handlową niemającą osobowości prawnej, nie udziela syndykowi lub sędziemu-komisarzowi informacji dotyczących majątku upadłego lub nie udostępnia syndykowi posiadanych przez siebie danych lub dokumentów pozwalających na wykonanie obowiązku, o którym mowa w art. 56 ust. 1, 5 i 7 oraz art. 70 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych.

Nieujawnienie ksiąg rachunkowych art. 523 PU

21

- Przesłębstwo indywidualne
- Czynność sprawcza polega na nieudzieleniu syndykowi lub sędziemu-komisarzowi informacji dotyczących majątku upadłego i stanowi konsekwencję zaniechania obowiązku określonego w art. 57 ust. 2 PU (Upadły jest obowiązany udzielać sędziemu-komisarzowi i syndykowi wszelkich potrzebnych wyjaśnień dotyczących swojego majątku.)
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku - II Wydział Karny z dnia 29 stycznia 2015 r., sygn. akt II AKa 429/14
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w Warszawie z dnia 5 stycznia 2011 r., sygn. akt II SA/Wa 1122/10

Odp. karna w ustawie o rachunkowości

22

Art. 77 Ustawa o rachunkowości

Kto wbrew przepisom ustawy dopuszcza do:

1) nieprowadzenia ksiąg rachunkowych, prowadzenia ich wbrew przepisom ustawy lub podawania w tych księgach nierzetelnych danych,

2) niesporządzenia sprawozdania finansowego, skonsolidowanego sprawozdania finansowego, sprawozdania z działalności, sprawozdania z działalności grupy kapitałowej, sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej, skonsolidowanego sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej, sporządzenia ich niezgodnie z przepisami ustawy lub zawarcia w tych sprawozdaniach nierzetelnych danych

podlega grzywnie lub karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

Nierzetelne sprawozdania art. 77

23

- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie - II Wydział Karny z dnia 23 lipca 2014 r., sygn. akt II AKa 176/14
- Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 19 czerwca 2013 r., sygn. akt V KK 78/13
- Orzeczenie Głównej Komisji Orzekającej z dnia 18 czerwca 2007 r., sygn. akt DF/GKO-4900-29/33/07/1561
- Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 11 lutego 2004 r., sygn. akt IV KK 410/03
- Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 marca 2001 r., sygn. akt III SA 2572/00

Odp. karna w ustawie o rachunkowości

24

Art. 79 Ustawa o rachunkowości

Kto wbrew przepisom ustawy:

- 1) nie poddaje sprawozdania finansowego badaniu przez biegłego rewidenta,
- 2) nie udziela lub udziela niezgodnych ze stanem faktycznym informacji, wyjaśnień, oświadczeń biegłemu rewidentowi albo nie dopuszcza go do pełnienia obowiązków,
- 3) nie składa sprawozdania finansowego do ogłoszenia,
- 4) nie składa sprawozdania finansowego, skonsolidowanego sprawozdania finansowego, sprawozdania z działalności, sprawozdania z działalności grupy kapitałowej, sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej, skonsolidowanego sprawozdania z płatności na rzecz administracji publicznej we właściwym rejestrze sądowym,
- 4a) nie zamieszcza na stronie internetowej jednostki dokumentów, o których mowa w art. 49b ust. 9, art. 55 ust. 2c oraz art. 69 ust. 5,

Odp. karna w ustawie o rachunkowości

25

- 5) nie udostępnia sprawozdania finansowego i innych dokumentów, o których mowa w art. 68,
- 6) prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych bez spełnienia warunków, o których mowa w art. 76a ust. 3,
- 7) prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych bez spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia, o którym mowa w art. 76h ust. 1,
- 8)60) rozwiązuje umowę o badanie sprawozdania finansowego, bez uzasadnionej podstawy lub nie informuje Krajowej Rady Biegłych Rewidentów, a w odpowiednich przypadkach - Komisji Nadzoru Finansowego, o rozwiązaniu tej umowy,
- 9)61) zawiera z firmą audytorską umowę o badanie ustawowe w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy o biegłych rewidentach, na okres krótszy niż dwa lata,
- 10)62) stosuje klauzule umowne, o których mowa w art. 66 ust. 5a
- podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Przestępstwa przeciwko informacji gospodarczej

26

- Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 8 stycznia 2016 r., sygn. akt V KK 380/15 - Niepoddanie rocznego sprawozdania finansowego badaniu przez biegłego rewidenta o odpowiedzialność karna osoby kierującej spółką z o. o. za niezłożenie sprawozdania finansowego w rejestrze sądowym
- Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 4 września 2013 r., sygn. akt III KK 285/13 - Warunki penalizacji nieskładania sprawozdania finansowego
- Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 1 grudnia 2006 r., sygn. akt I CSK 315/06 - Naruszenie przez biegłego rewidenta zasad wykonywania zawodu

27

Przestępstwa w prawie karnym

Prawo karne

28

Art. 300 KK

§ 1. Kto, w razie grożącej mu niewypłacalności lub upadłości, udaremnia lub uszczupla zaspokojenie swojego wierzyciela przez to, że usuwa, ukrywa, zbywa, darowuje, niszczy, rzeczywiście lub pozornie obciąża albo uszkadza składniki swojego majątku,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Kto, w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego, udaremnia lub uszczupla zaspokojenie swojego wierzyciela przez to, że usuwa, ukrywa, zbywa, darowuje, niszczy, rzeczywiście lub pozornie obciąża albo uszkadza składniki swojego majątku zajęte lub

Prawo karne

29

zagrożone zajęciem, bądź usuwa znaki zajęcia,
podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3. Jeżeli czyn określony w § 1 wyrządził szkodę wielu wierzycielom, sprawca

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 4. Jeżeli pokrzywdzonym nie jest Skarb Państwa, ściganie przestępstwa określonego w § 1 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Niezaspokojenie roszczeń wierzyciela

30

- tzw. oszukańcze bankructwo
- ochrona przed niesolidnymi dłużnikami
- przestępstwo indywidualne właściwe
- § 1 – postać podstawowa przestępstwa niezaspokojenia roszczeń wierzyciela
- § 2 – przestępstwo egzekucyjnego niezaspokojenia roszczeń wierzyciela
- § 3 – typ kwalifikowany

Niezaspokojenie roszczeń wierzyciela

31

Znamiona czynnościowe: „usuwanie, ukrywanie, zbywanie, uszkodzanie oraz obciążanie”

- **Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 27 listopada 2015 r., sygn. akt II KK 216/15 „Znamiona czynu zabronionego określonego w art. 302 § 1 KK wyczerpuje także ten, kto w razie grożącej mu niewypłacalności lub upadłości, nie mogąc zaspokoić wszystkich wierzycieli, realizuje opisane w tym przepisie zachowania, czym działa na szkodę chociażby jednego wierzyciela”.**

Niezaspokojenie roszczeń wierzyciela

32

□ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu - II Wydział Karny z dnia 21 stycznia 2015 r. , sygn. akt II AKa 138/14

„Nie stanowi przestępczego pokrzywdzenia wierzycieli zaspokojenie własnych wierzytelności z pierwszeństwem przed innymi. Nie ma bowiem przepisu, który zabraniałby wierzycielom zaspokajanie się przed innymi wierzycielami. Wierzyciel ma pełne prawo zaspokojenia własnych wierzytelności i nie ma obowiązku uwzględniania interesów innych wierzycieli.

Nie sposób przypisać popełnienia przestępstwa z art. 300 § 1 KK w postaci zjawiskowej współsprawstwa przez osobę, która nie jest dłużnikiem i nie ma wierzycieli, których mogłaby swoim działaniem pokrzywdzić”.

Niezaspokojenie roszczeń wierzyciela

33

□ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie - II Wydział Karny z dnia 13 listopada 2014 r., sygn. akt II AKa 194/14

„Czyn zabroniony z przepisu art. 300 § 1 KK jest popełniony w czasie, kiedy dłużnik realizuje co najmniej jedno z wymienionych tam znamion czynnościowych (usuwa, ukrywa, zbywa, darowuje, niszczy, obciąża, uszkadza - składniki swego majątku, względnie majątku podmiotu w interesie którego działa). Z punktu widzenia interesów wierzyciela majątek w tym właśnie czasie jest albo nie jest obciążony”.

Niezaspokojenie roszczeń wierzyciela

34

- **Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu - II Wydział Karny z dnia 9 października 2014 r., sygn. akt II AKa 280/14**

„Akt zapłaty przez dłużnika jedynie długu jednego z wielu wierzycieli z oczywistym pokrzywdzeniem pozostałych wyczerpuje znamiona art. 302 § 1 KK a nie występku z art. 300 § 1 KK”.

Niezaspokojenie roszczeń wierzyciela

35

Znamię skutku w postaci „udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia swojego wierzyciela”

- **Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 17 października 2013 r., sygn. akt V KK 202/13**

„Analiza treści art. 300 § 1 KK prowadzi do wniosku, że ustawodawca obok tego sformułowania umieścić w przepisie, podobnie jak w art. 300 § 2 KK, określenie form skutku działania sprawcy. Brak wskazania tego skutku w wyroku jest wadą o istotnym znaczeniu. Możliwe bowiem teoretycznie jest zbycie zajętego składnika majątku przez zagrożonego niewypłacalnością dłużnika, które jednak nie udaremniło ani nie uszczupliło zaspokojenia wierzyciela. Wówczas nie doszłoby do popełnienia przestępstwa. Opis czynu zawarty w wyroku skazującym nie może pomijać żadnego z tych elementów działania sprawcy, które mają istotne znaczenie dla kwalifikacji prawnej czynu”.

Niezaspokojenie roszczeń wierzyciela

36

Zamiar – umyślność

- **Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach - II Wydział Karny z dnia 10 kwietnia 2014 r., sygn. akt II AKa 36/14**

„1. Za niedopuszczalny uznać trzeba kumulatywny zbieg art. 300 § 2 KK z art. 302 § 1 KK. 2. Oskarżony w dacie zawierania umów z pokrzywdzonymi podmiotami nie dysponował środkami finansowymi, które pozwalały na wywiązanie się z nich na ustalonych warunkach.

Zawierając dane umowy nie tylko nie poinformował o tym pokrzywdzonych, ale co najmniej zataił wobec nich rzeczywistą sytuację finansową.

Oskarżonego nie może eskulpować fakt, iż brak zapłaty był do pewnego stopnia spowodowany niepowodzeniem realizowanych przez niego przedsięwzięć gospodarczych z przyczyn w części od oskarżonego niezależnych, albowiem, bez stosownych uzgodnień z drugą stroną umowy (a takie w przypadku wymienionych pokrzywdzonych nie miały miejsca), nie mógł on uzależniać zapłaty od zdarzeń przyszłych i niepewnych”.

Egzekucyjne niezaspokojenie roszczeń wierzyciela

37

Znamiona czynności sprawczej

- **Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu - II Wydział Karny z dnia 24 sierpnia 2012 r., sygn. akt II AKa 189/12**

„1. Przestępstwo z art. 300 § 2 KK jest przestępstwem indywidualnym, którego sprawcą może być wyłącznie dłużnik. Istota przestępczego zachowania w przypadku tego przestępstwa polega na udaremnieniu lub uszczupleniu zaspokojenia wierzyciela poprzez usuwanie, ukrywanie, zbywanie, darowanie, nieszczelnie, rzeczywiste lub pozorne obciążanie albo uszkodzanie składników majątku zajętych lub zagrożonych zajęciem. Celem działania sprawcy ma być udaremnienie wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego.

Egzekucyjne niezaspokojenie roszczeń wierzyciela

38

2. Przez pozorność obciążenia składników majątku należy rozumieć zachowanie polegające na stworzeniu okoliczności mających przekonać osoby trzecie, że wywołane zostały oznaczone skutki prawne, podczas gdy w istocie skutki takie nie miały nastąpić. Pozorne obciążenie majątku może przybrać najróżniejsze formy, w szczególności może polegać na zaciąganiu fikcyjnych zobowiązań.

3. Przez udaremnienie zaspokojenia wierzyciela należy rozumieć całkowite uniemożliwienie zaspokojenia jego roszczenia (chodzi tu o stan, w którym wierzyciel nie znajdzie zaspokojenia nawet w części). Z kolei przez uszczuplenie zaspokojenia wierzyciela należy rozumieć uniemożliwienie zaspokojenia jego roszczenia w jakiegokolwiek części (ale nie w całości)”.

Egzekucyjne niezaspokojenie roszczeń wierzyciela

39

Zamiar - umyślność

- **Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach - II Wydział Karny z dnia 31 maja 2012 r., sygn. akt II AKa 148/12**

„Jeżeli przez uszczuplenie zaspokojenia wierzyciela należy rozumieć uniemożliwienie zaspokojenia roszczenia w jakiegokolwiek części, to należy mieć też w polu widzenia, że z uwagi na skutkowy charakter tego przestępstwa warunkiem odpowiedzialności karnej z tego przepisu jest ustalenie szczególnej więzi między zachowaniem dłużnika a udaremieniem lub uszczupleniem pozwalającej na obiektywne przypisanie dłużnikowi tego skutku, w wyniku którego wierzyciel poniósł szkodę. Oznacza to, że jeżeli czynność rozporządzająca majątkiem dłużnika nie miała realnego wpływu na zaspokojenie wierzyciela, to wobec braku znamienia skutku w postaci udaremnienia zaspokojenia wierzyciela nie doszło do popełnienia tego przestępstwa”.

Egzekucyjne niezaspokojenie roszczeń wierzyciela

40

□ Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 17 listopada 2011 r., sygn. akt V KK 226/11

„Skoro komentowany przepis art. 300 § 2 KK dotyczy także mienia "zagrożonego zajęciem", to oczywistym jest, że dla bytu tego przestępstwa nie jest wymagane, aby w czasie przestępnego działania istniało już orzeczenie, którego wykonanie sprawca chce udaremnić. Tak więc działanie w celu udaremnienia egzekucji może mieć miejsce przed jej wszczęciem, albowiem wystarczy, że mienie jest zagrożone zajęciem, a więc już wtedy, gdy wierzyciel złożył pozew lub niedwuznacznie wyraził zamiar wytoczenia powództwa. Przestępstwa z art. 300 § 2 KK można się więc dopuścić również wtedy, gdy egzekucja dopiero grozi, a więc w okresie, kiedy wierzyciel w sposób niedwuznaczny daje do zrozumienia, że postanowił dochodzić swojej pretensji majątkowej w drodze sądowej. Nie musi więc w tym przypadku formalnie istnieć orzeczenie organu państwowego, a składniki majątku są zagrożone zajęciem, jeżeli istnieje obiektywne, rzeczywiste i bezpośrednie niebezpieczeństwo zajęcia, a więc takie niebezpieczeństwo, z którym należy się liczyć”.

Prawo karne

41

Art. 301 KK

§ 1. Kto będąc dłużnikiem kilku wierzycieli udaremnia lub ogranicza zaspokojenie ich należności przez to, że tworzy w oparciu o przepisy prawa nową jednostkę gospodarczą i przenosi na nią składniki swojego majątku, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto będąc dłużnikiem kilku wierzycieli doprowadza do swojej upadłości lub niewypłacalności.

§ 3. Kto będąc dłużnikiem kilku wierzycieli w sposób lekkomyślny doprowadza do swojej upadłości lub niewypłacalności, w szczególności przez trwonienie części składowych majątku, zaciąganie zobowiązań lub zawieranie transakcji oczywiście sprzecznych z zasadami gospodarowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Pozorne bankructwo

42

- § 1 przestępstwo transferowego niezaspokojenia należności wierzycieli, tzw. oszukańczy transfer majątku (R. Zakrzewski, Przestępstwa na szkodę, s. 31)
- § 2 i 3 dwa typy bankructwa z pokrzywdzeniem wierzycieli
- przestępstwa indywidualne właściwe

Transferowe niezaspokojenie należności wierzycieli

43

Znamiona czynności sprawczej: utworzenie na podstawie przepisów prawa nowej jednostki gospodarczej i przeniesienie na nią składników własnego majątku

Zamiar – umyślność

Transferowe niezaspokojenie należności

44

□ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - II Wydział Karny z dnia 15 grudnia 2011 r., sygn. akt II AKa 133/11

„Przepis art. 301 KK chroni interesy wierzycieli, którzy ponoszą szkodę w chwili, gdy majątek dłużnika ulega faktycznemu zubożeniu. Wierzyciele są zainteresowani wyłącznie tymi czynnościami, których skutkiem jest pomniejszenie majątku dłużnika, natomiast nie jest dla nich istotne, co z tym majątkiem się dzieje, a w szczególności - czy został on wchłonięty do innej masy majątkowej, czy też nie. Relewantne i kluczowe jest - z punktu widzenia prawnokarnego wartościowania - to z jakiego majątku wierzyciele mogą być zaspokojeni”.

Bankructwa z pokrzywdzeniem wierzycieli

45

□ Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 8 marca 2012 r., sygn. akt III CSK 238/11

„Zachowanie się członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością polegające na niezgłoszeniu w czasie właściwym wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (art. 299 § 1 zdanie pierwsze KSH) może być kwalifikowane jako występki określony w art. 586 KSH lub w art. 301 § 3 KK”.

Prawo karne

46

Art. 302 KK

§ 1. Kto, w razie grożącej mu niewypłacalności lub upadłości, nie mogąc zaspokoić wszystkich wierzycieli, spłaca lub zabezpiecza tylko niektórych, czym działa na szkodę pozostałych,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Kto wierzycielowi udziela lub obiecuje udzielić korzyści majątkowej za działanie na szkodę innych wierzycieli w związku z postępowaniem upadłościowym lub zmierzającym do zapobiegnięcia upadłości,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Tej samej karze podlega wierzyciel, który w związku z określonym w § 2 postępowaniem przyjmuje korzyść za działanie na szkodę innych wierzycieli albo takiej korzyści żąda.

Faworyzowanie wierzycieli

47

Znamiona czynności sprawczej: spłacanie lub zabezpieczanie

- **Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 19 marca 1997 r., sygn. akt I ACa 27/97**

„I. Dłużnik działa z pokrzywdzeniem pozostałych wierzycieli nawet wtedy, gdy stał się niewypłacalny na skutek czynności prawnych z innymi wierzycielami. Dłużnik nie może bowiem dowolnie uprzywilejowywać jednego z wierzycieli z pokrzywdzeniem innych. Zasada ta nie dotyczy wierzycieli, którzy mają pierwszeństwo przed innymi wierzycielami danego dłużnika.

Faworyzowanie wierzycieli

48

II. Określenie "w wyższym stopniu" zawarte w art. 527 KC należy rozumieć w ten sposób, że każde powiększenie niewypłacalności dłużnika powinno być brane pod uwagę. Nie jest konieczna aby niewypłacalność zwiększyła się o całą wartość przedmiotu podjętej czynności prawnej.

III. Przepis art. 533 KC przewiduje uprawnienie (przywilej) pozwanych jako osób trzecich w rozumieniu art. 527 par. 1 KC. Skuteczne skorzystanie z tego uprawnienia przez pozwanych spowodowałoby oddalenie powództwa, chyba, że powód cofnąłby pozew ze skutkiem prawnym (art. 203 KPC).

Przekupstwo wierzyciela

49

- **Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 20 listopada 1972 r., sygn. akt III KR 209/72**

„Do bytu przestępstwa określonego w art. 241 Kodeksu karnego z 1969 r. nie jest niezbędne ścisłe określenie i sprecyzowanie obietnicy udzielenia korzyści majątkowej. Istotne znaczenie bowiem ma uzewnętrzniony przez oskarżonego zamiar udzielenia takiej korzyści”.

Przekupstwo wierzyciela

50

- **Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 17 maja 1972 r., sygn. akt III KR 67/72**

„Przepis art. 36 § 3 Kodeksu karnego z 1969 r. ma na względzie działania, które zmierzają do osiągnięcia nienależnych, niegodziwych korzyści majątkowych, nie zaś takich korzyści majątkowych, które przysługują sprawcy jako słuszny ekwiwalent poniesionych przezeń kosztów lub nakładu pracy”.

Przekupstwo wierzyciela

51

- **Uchwała Pełnego Składu Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1980 r., sygn. akt VII KZP 41/78**

„Korzyścią majątkową w rozumieniu art. 36 § 3 KK69 - stanowiącą cel działania sprawcy - jest każde przysporzenie majątku sobie lub innej osobie albo uniknięcie w nim strat, z wyjątkiem jedynie tych wypadków, gdy korzyść taka przysługuje sprawcy lub innej osobie zgodnie z istniejącym w chwili czynu stosunkiem prawnym”.

Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa

52

Art. 303 KPK

Jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, wydaje się z urzędu lub **na skutek zawiadomienia o przestępstwie** postanowienie o wszczęciu śledztwa, w którym określa się czyn będący przedmiotem postępowania oraz jego kwalifikację prawną.

Art. 304 KPK

§ 1. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym **prokuratora lub Policję**. Przepisy art. 148a oraz art. 156a stosuje się odpowiednio.

§ 2. Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

§ 3. Zawiadomienie o przestępstwie lub własne dane świadczące o popełnieniu takiego przestępstwa, co do którego obowiązkowe jest prowadzenie śledztwa przez prokuratora, Policja przekazuje wraz z zebrany materiał niezwłocznie prokuratorowi

Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa

53

Art. 304a KPK

Sporządza się wspólny protokół z przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej; w protokole tym można również zamieścić wniosek o ściganie.

Art. 304b KPK

Na wniosek pokrzywdzonego składającego zawiadomienie o przestępstwie wydaje mu się potwierdzenie złożenia zawiadomienia, zawierające datę oraz miejsce jego przyjęcia, wskazanie organu przyjmującego wraz z danymi do kontaktu, sygnaturę sprawy, dane określające tożsamość pokrzywdzonego, czas i miejsce popełnienia czynu, którego dotyczy zawiadomienie, oraz zwięzły opis czynu i wyrządzonej szkody. O prawie tym należy pokrzywdzonego pouczyć.

Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa

54

Art. 305 KPK

§ 1. Niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o przestępstwie organ powołany do prowadzenia postępowania przygotowawczego obowiązany jest wydać postanowienie o wszczęciu bądź o odmowie wszczęcia śledztwa.

§ 2. *(uchylony)*

§ 3. Postanowienie o wszczęciu śledztwa wydaje prokurator. Postanowienie o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu śledztwa wydaje prokurator albo Policja; postanowienie wydane przez Policję zatwierdza prokurator.

§ 4. O wszczęciu, odmowie wszczęcia albo o umorzeniu śledztwa zawiadamia się osobę lub instytucję państwową, samorządową lub społeczną, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie, oraz ujawnionego pokrzywdzonego, a o umorzeniu także podejrzanego - z pouczeniem o przysługujących im uprawnieniach.

Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa

Art. 306 KPK § 1. Na postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa przysługuje zażalenie:

55

- 1) pokrzywdzonemu;
- 2) instytucji wymienionej w art. 305 § 4;
- 3) osobie wymienionej w art. 305 § 4, jeżeli wskutek przestępstwa doszło do naruszenia jej praw.

§ 1a. Na postanowienie o umorzeniu śledztwa przysługuje zażalenie:

- 1) stronom;
- 2) instytucji państwowej lub samorządowej, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie;
- 3) osobie, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie określonym w art. 228-231, art. 233, art. 235, art. 236, art. 245, art. 270-277, art. 278-294 lub w art. 296-306 Kodeksu karnego, jeżeli postępowanie karne wszczęto w wyniku jej zawiadomienia, a wskutek tego przestępstwa doszło do naruszenia jej praw.

§ 1b. Uprawnionym do złożenia zażalenia, o którym mowa w § 1 i 1a, przysługuje prawo przejrzania akt. W celu przejrzania akt prokurator może udostępnić akta w postaci elektronicznej.

§ 2. (uchylony)

§ 3. Jeżeli osoba lub instytucja, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie, nie zostanie w ciągu 6 tygodni powiadomiona o wszczęciu albo odmowie wszczęcia śledztwa, może wnieść zażalenie do prokuratora nadzrzednego albo powołanego do nadzoru nad organem, któremu złożono zawiadomienie.

Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa

56

Art. 307 KPK

§ 1. Jeżeli zachodzi potrzeba, można zażądać uzupełnienia w wyznaczonym terminie danych zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie lub dokonać sprawdzenia faktów w tym zakresie. W tym wypadku postanowienie o wszczęciu śledztwa albo o odmowie wszczęcia należy wydać najpóźniej w terminie 30 dni od otrzymania zawiadomienia.

§ 2. W postępowaniu sprawdzającym nie przeprowadza się dowodu z opinii biegłego ani czynności wymagających spisania protokołu, z wyjątkiem przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie lub wniosku o ściganie oraz czynności określonej w § 3.

§ 3. Uzupełnienie danych zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie może nastąpić również przez przesłuchanie w charakterze świadka osoby zawiadamiającej.

§ 4. *(uchylony)*

§ 5. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio w wypadku podejmowania przez organy ścigania przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa sprawdzenia własnych informacji, nasuwających przypuszczenie, że popełniono przestępstwo.

Dziękuję za uwagę.